

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสภาพปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็ว พร้อมทั้งความเจริญทางด้านเทคโนโลยี และการสื่อสาร ที่สามารถสื่อสารกันได้ทั่วถึงทั้งโลกภายในเวลาอันสั้น ส่งผลให้ประชาชนและเยาวชนเกิดการรับรู้ ข้อมูลข่าวสาร ศิลปวัฒนธรรม รูปแบบการดำเนินชีวิตของเพื่อนร่วมโลก และถือเป็นตัวแบบในการดำเนินชีวิตของตน โดยขาดการวิเคราะห์ถึงความเป็นมาและเหตุผลที่แท้จริงอย่างถูกต้อง สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มีส่วนทำให้คนไทยมีค่านิยมทางด้านวัตถุสูงขึ้นตามลำดับ (สำนักงานพัฒนาคุณธรรม, 2532, หน้า 7) ซึ่งทำให้วิถีชีวิตของคนเปลี่ยนแปลงไปจากความเรียบง่าย ไม่เร่งร้อน ไปสู่ความซับซ้อน สับสน มีการแข่งขันทุกแห่งทุกมุม (สมาคมครูสังคมแห่งประเทศไทย, 2533, หน้า 6) ประชาชนต่างประกอบอาชีพการทำงานเพื่อเศรษฐกิจของตนเองและครอบครัว ผู้ใหญ่ไม่มีเวลาให้การอบรมดูแลเด็กซึ่งจะเป็นเยาวชนของชาติดังเช่นในอดีต ทำให้เด็กขาดความรู้ความเข้าใจในวิถีการดำเนินชีวิตในทางที่ถูกที่ควร โดยเฉพาะในด้านคุณธรรม จริยธรรม (กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาภาคเหนือ, 2534, หน้า 1) นั่นคือคุณธรรม และจริยธรรมที่เคยกำกับควบคุมแนวคิดแนวปฏิบัติของคน ถูกละเลยหรือลืมนั่นเอง จนถึงขั้นที่มีคนจำนวนมากที่ไม่เห็นความสำคัญของคุณธรรม เนื่องจากเห็นว่าคุณธรรมไม่ส่งเสริมความเจริญทางวัตถุ การที่วัตถุนิยมมีอิทธิพลเหนือคุณธรรมนี้ สะท้อนให้เห็นสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมที่ไม่ยึดถือคุณธรรมเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต (สมาคมครูสังคมแห่งประเทศไทย, 2533, หน้า 6) ซึ่งได้ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ เช่น ภาวะแวดล้อมเป็นพิษ ปัญหาอาชญากรรม การฉ้อราษฎร์บังหลวง ปัญหาโสเภณี ปัญหาอุบัตถิภัย ปัญหาจราจร ปัญหาโรคจิต ปัญหาศีลธรรมเสื่อมโทรม เป็นต้น แท้จริงแล้วในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า จะต้องคำนึงถึงทั้งคุณภาพและคุณธรรมไปพร้อมกัน เพราะคุณภาพจะสร้างความเจริญทางวัตถุ ส่วนคุณธรรมจะสร้างความเจริญทางจิตใจ (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2530, หน้า 280) ซึ่งผู้ที่มีทั้งคุณภาพและคุณธรรมย่อมไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่สังคม แต่จะทำให้สังคมนั้นมีความสุข จะประกอบภารกิจใดก็มีความสำเร็จ และก้าวหน้าเสมอ (ละออ การุณยะวนิช, 2520, หน้า 104)

ดังนั้นในการที่ประเทศไทยจะพัฒนาไปสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรม หรือประเทศเกษตรกรรมที่มีศักยภาพสูงขึ้นไปกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน การพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีคุณธรรม จริยธรรมที่พึงประสงค์ย่อมเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง (คณะกรรมการพัฒนาการศึกษาอบรม และเลี้ยงดูเด็ก, 2535, หน้า 1) ซึ่งทั้งนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของไทยก็ตระหนักในสิ่งเหล่านี้ตลอดมา ดังปรากฏในเป้าหมายของการจัดการศึกษาทุกสมัย ที่มุ่งพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดีและคนเก่ง มีความรู้คู่คุณธรรม สามารถนำไปปรับใช้ในวิถีชีวิตได้อย่างมีความสุข เกิดประโยชน์ทั้งตนเองและส่วนรวม

สำหรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคนเป็นพิเศษ โดยได้กำหนดให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สุข และสันติสุขของเอกัตบุคคล สังคม ประเทศชาติ และมนุษยชาติ รวมทั้งเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาที่ผสมกลมกลืน สมดุล ตลอดจนดำรงไว้ซึ่งความยั่งยืนของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2541, หน้า 1) จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) มุ่งที่จะพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อให้เป็นกลไกในการพัฒนาคนอย่างเหมาะสมทั้งด้านจิตใจ สังคม สติปัญญา สุขภาพ พลานามัย และการประกอบอาชีพ เพื่อให้ประชากรในชาติมีนิสัยรักการพัฒนาตนเอง มีหลักศาสนาเป็นครรลองชีวิต มีจิตสำนึกในความเป็นไทย ดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างสันติสุข มีส่วนร่วมรับผิดชอบการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนของธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ชุมชน สังคม ประเทศชาติ ตลอดจนมนุษยชาติในประชาคมโลก โดยคุณลักษณะด้านจิตใจและสังคมจะเน้นในเรื่องความมีวินัย ความซื่อสัตย์ สุจริต ขยัน อดทน มีจริยธรรม มีคุณธรรม มีความเป็นประชาธิปไตย มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2541, หน้า 61) และนอกจากนี้กรมวิชาการ (2539, หน้า 1) ได้จัดทำคู่มือการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐาน ซึ่งได้กำหนดคุณธรรมพื้นฐาน ที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการจัดการศึกษาให้นักเรียนเกิดคุณธรรมพื้นฐานดังกล่าว เช่น ความซื่อสัตย์สุจริต ความเสียสละ ความมีระเบียบวินัย การประหยัด อดทน ความรับผิดชอบต่อความกตัญญูแก่เวทีกี ความเมตตากรุณา

นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541, หน้า 8) ได้กำหนดมาตรฐานด้านผู้เรียนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม ไว้ดังนี้คือ ผู้เรียนจะต้องมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยมีตัวบ่งชี้ดังนี้

1. มีวินัย มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตนตามระเบียบและหลักเบื้องต้นของแต่ละศาสนา
2. ซื่อสัตย์ สุจริต (และมีจรรยาบรรณในวิชาชีพสำหรับอาชีพศึกษา)
3. มีความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
4. ประหยัด ใช้สิ่งของและทรัพย์สินอย่างประหยัด และคุ้มครองค่าทั้งของตนเองและส่วนรวม
5. มีความกตัญญูกตเวทิตะ

จากหลักการของแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รวมทั้งเกณฑ์มาตรฐานในการจัดการศึกษา ที่สถานศึกษาจะต้องปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนนั้น มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับความมุ่งหวังของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ที่มุ่งหวังที่จะพัฒนาผู้เรียนใน 3 ประการ คือ (กรมวิชาการ, 2534, หน้า 1)

1. พัฒนาสติปัญญาให้เจริญงอกงามเพื่อเป็นพื้นฐานในการรับความรู้ต่อไป โดยไม่หยุดยั้ง และนำความรู้ไปใช้
2. พัฒนาลักษณะนิสัยอันดีงาม เพื่อความเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ
3. พัฒนาคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพ

ในส่วนของการดำเนินการพัฒนาคุณธรรมตามหลักสูตรนั้น ได้มีการกำหนดแนวทางในการดำเนินการไว้คือ ในการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดแทรกการเสริมสร้างค่านิยมและการพัฒนาจริยธรรมอย่างสม่ำเสมอ และในการเสริมสร้างค่านิยมที่ระบุไว้ในจุดหมาย ต้องปลูกฝังค่านิยมที่เป็นพื้นฐาน เช่น ขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด อดทน มีวินัย รับผิดชอบ การพึ่งตนเอง การรู้จักประมาณตน ฯลฯ ควบคู่ไปด้วย (กรมวิชาการ, 2535, หน้า 5) และนอกจากการที่สถานศึกษาต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแล้ว ในส่วนของ การวัดและประเมินผลของผู้สอน จะต้องปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการประเมินการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้กำหนดให้ผู้สอนประเมินผลให้ครอบคลุมพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัย และเน้นทักษะกระบวนการ ซึ่งในส่วนของการประเมินด้านจิตพิสัยนั้น ให้ครูผู้สอนประเมินคุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม โดยให้ประเมินผลตลอดภาคเรียน (กรมวิชาการ, 2535, หน้า 3)

แต่การเรียนการสอนในสถานศึกษาในช่วงที่ผ่านมาค่อนข้างเป็นการให้ความรู้ด้านเนื้อหาสาระเป็นสำคัญ เพราะค่านิยมของผู้ปกครอง ของสังคมส่วนใหญ่ และของผู้เรียนเอง

ต่างก็มีค่านิยมในการเรียนเพื่อให้รู้และจำให้ได้มาก เพื่อจะสามารถสอบผ่านการแข่งขันระดับต่าง ๆ ได้ ระบบการเรียนจึงมีผลต่อพฤติกรรมของผู้เรียนและผู้สอน คือทำให้เบี่ยงเบนไปในทาง “ความเห็นแก่ตัว” มากขึ้น โดยลำดับ การปลูกฝังคุณธรรมให้แก่เยาวชนในลักษณะต่าง ๆ จึงถูกละเลยไปบ้าง การศึกษาที่มุ่งหวังจะให้ช่วยแก้ปัญหาสังคม ก็กลับเป็นการสร้างคนที่มีแนวโน้มก่อให้เกิดปัญหาแก่สังคมเพิ่มขึ้น (สำนักงานพัฒนาคุณธรรม, 2532, หน้า 7) รวมทั้งการวัดและประเมินผลทางด้านจิตพิสัยที่ปฏิบัติกันในโรงเรียน ก็ยังไม่มีเครื่องมือที่จะใช้วัดคุณธรรมจริยธรรมได้อย่างเที่ยงตรงตามที่ต้องการจะวัด และการพัฒนาแบบวัดเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม ก็ยังมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ เนื่องจากส่วนมากยังมุ่งพัฒนาแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ และแบบทดสอบวัดความถนัด ทั้ง ๆ ที่จิตใจของมนุษย์เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดที่น่าจะมีการส่งเสริมและพัฒนายกระดับให้สูงขึ้น (ไสว ช่อมงคลอุดม, 2527, หน้า 3) ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากตัวของผู้ที่จะดำเนินการวัด ที่มีปัญหาในการนิยามความหมายเชิงพฤติกรรมของสิ่งที่จะวัด ปัญหาการขาดเครื่องมือหรือเทคนิควิธีที่มีความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นสูงเพียงพอ ปัญหาเกี่ยวกับความสามารถของบุคลากรที่ดำเนินการวัดและแปลผลนำผลการวัดไปใช้ให้เหมาะสม (สงบ ลักษณะ, 2529, หน้า 41) หรืออาจจะมีปัญหามาจากตัวของผู้ออกวัดที่ตอบไม่ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง เนื่องจากไม่สามารถยอมรับได้ว่าตนเป็นคนที่ไม่มีคุณธรรม (สำนักงานพัฒนาคุณธรรม, 2532, หน้า 8)

วัลลภ กันทรัพย์ (2527, หน้า 43) กล่าวว่าพฤติกรรมทางจริยธรรม เป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมด้านความรู้สึกหรือด้านจิตพิสัย ซึ่งเรียกรวม ๆ ว่า พฤติกรรมด้านคุณลักษณะ ในการวัดพฤติกรรมดังกล่าว เฝียน ไชยสร (2526, หน้า 63) ได้ให้คำแนะนำว่า ในการสร้างข้อคำถามนั้น ไม่ควรจะถามตรง ๆ เพราะคำตอบที่ได้ อาจมีการเสแสร้งไปในทางบวกหรือลบได้ ควรจะถามแบบอ้อม โดยตั้งสถานการณ์ขึ้น แล้วให้ผู้ตอบ เลือกรหัสหรือแสดงความคิดเห็นต่อสถานการณ์นั้น ๆ หลายคำถามหรือหลาย ๆ ข้อความในเรื่องเดียวกัน แล้วพิจารณาแนวโน้มหรือจบบเลศนัยจากคำถาม ซึ่งคำแนะนำดังกล่าวสอดคล้องกับที่ สงบ ลักษณะ (2529, หน้า 59) ได้กล่าวว่า การจะเพิ่มความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรงของการวัดผลคุณลักษณะทางด้านความรู้สึก จะต้องหลีกเลี่ยงการถามโดยตรงว่าเขามีทัศนคติหรือค่านิยมสูงต่ำเพียงไร เพราะจะทำให้ผู้ตอบตอบเพื่อให้ตนเองมีสถานภาพสูงตามความคาดหวังของสังคมเสมอ และนอกจากนี้แล้วยังได้กล่าวเพิ่มเติมอีกว่า นอกจากรูปแบบของคำถามจะมีผลต่อความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นในการวัดคุณลักษณะแล้ว ก็ควรจะใช้เทคนิคหลาย ๆ อย่างประกอบกันในการวัดคุณลักษณะหนึ่ง ๆ และจากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมา พบว่ามีผู้สร้างแบบวัดคุณธรรม จริยธรรม สำหรับนักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาตอนต้นไม่มากนัก เช่น สุวรรณิ เกียรติไกรสุข (2529) ได้สร้างและพัฒนาแบบวัดจริยธรรมบางประการของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ด้านความขยันหมั่นเพียร ด้านการใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา และด้านการใฝ่ในสัจธรรม อนุพงษ์ รัจรัมย์ (2532) ได้สร้างแบบวัดคุณราชาธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งแบบวัดที่สร้างนี้ประกอบด้วยด้าน ลัทธิจะ ทมะ ขันติ และ จาคะ วิไล แสงเหมือนขวัญ (2537) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะด้านคุณธรรมที่ประเมินโดยตนเอง ครูผู้สอน และเพื่อนร่วมชั้นเรียน ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความขยันหมั่นเพียร ด้านความมีระเบียบวินัย และด้านความประหยัด สว่าง สักดีใหญ่ (2537) ได้ทำการเปรียบเทียบค่าความเที่ยงตรงและค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดจริยธรรม ด้านสติสัมปชัญญะที่ใช้ข้อคำถามแบบตรงกับแบบสถานการณ์ ซึ่งคำถามแบบถามตรงมีลักษณะของการถามในแต่ละข้อเป็นข้อความที่เกี่ยวกับความรู้สึก ความคิดเห็น หรือการกระทำบางอย่างของผู้ตอบโดยตรง เช่น ข้าพเจ้าทำงานเป็นระเบียบเรียบร้อยและสะอาดอยู่เสมอ แล้วให้นักเรียนเลือกตอบว่า ใช่ ไม่แน่ใจ หรือ ไม่ใช่ เป็นต้น ส่วนแบบสถานการณ์นั้นมีลักษณะการถามที่มีสถานการณ์ผู้เป็นเรื่องราวมาก่อน แล้วถามตามสถานการณ์นั้น โดยให้ผู้ตอบพิจารณาว่ามีความรู้สึก ความคิดเห็น หรือจะปฏิบัติคล้ายหรือสอดคล้องกับตัวละครในสถานการณ์นั้นหรือไม่ เช่น บุญมาไม่ชอบวิชาภาษาอังกฤษ พอถึงชั่วโมงภาษาอังกฤษสรุปผลชวนบุญมาไปเล่นปิงปอง บุญมาเห็นด้วยจึงไปเล่นปิงปองกับสรุปผล ถ้าเป็นนักเรียนจะกระทำเช่นเดียวกับบุญมาหรือไม่ แล้วให้นักเรียนเลือกตอบว่า ทำ ไม่แน่ใจ หรือ ไม่ทำ เป็นต้น และ เทพวิกรณ์ มณีวัง (2538) ได้สร้างเครื่องมือวัดจริยธรรมของผู้ปกครองและนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในด้านความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความเมตตากรุณา และความมีระเบียบวินัย

ดังนั้นจากการศึกษางานวิจัยและเหตุผลต่าง ๆ ที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการสร้างแบบวัดคุณธรรม จริยธรรมพื้นฐานสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยยึดคุณลักษณะที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม ระยะที่ 8 เกณฑ์มาตรฐานในการจัดการศึกษา และตามความมุ่งหวังของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) โดยเลือกคุณธรรม จริยธรรมเพื่อใช้สร้างเครื่องมือทั้งหมด 4 ด้านด้วยกัน ได้แก่ ด้านความกตัญญูกตเวที ด้านการพึ่งตนเอง ด้านการรู้จักประมาณตน และด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ซึ่งเครื่องมือที่สร้างเป็นแบบสอบถามเชิงสถานการณ์ 5 ตัวเลือก โดยกำหนดสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม จริยธรรมที่ศึกษา แล้วให้นักเรียนเลือกตอบว่ากระทำอย่างไร โดยวิธีการประเมินนั้นได้ให้นักเรียนเป็นผู้ประเมินตนเอง และให้เพื่อนสนิท รวมทั้งผู้ปกครองของนักเรียนช่วยประเมินนักเรียนตามคุณธรรมที่กำหนด สำหรับ

ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาผลการวิจัย ได้ใช้เทคนิคลักษณะหลากหลายวิธีหลาย (Multitrait-Multimethod Matrix) ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง และหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่สร้าง ซึ่งแม้ว่ารูปแบบคำถามที่ใช้สถานการณ์จะมีผู้ทำวิจัยมาบ้างแล้ว แต่รูปแบบส่วนมากที่ใช้ จะเป็นการถามความคิดเห็นถึงเหตุผลว่าเพราะเหตุใดถึงปฏิบัติอย่างนั้น หรือถามว่าเห็นด้วยหรือไม่ที่เขาทำอย่างนั้น มากกว่าที่จะถามถึงวิธีการปฏิบัติว่าจะปฏิบัติอย่างไรถ้าอยู่ในสถานการณ์นั้น และโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้วิจัยเห็นว่าการใช้เทคนิคลักษณะหลากหลายวิธีหลาย มาช่วยในการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือจะมีประโยชน์มาก ทั้งนี้เนื่องจากวิธีการวิเคราะห์แบบนี้เป็นวิธีที่เหมาะสมตามหลักการในการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง เนื่องจากเป็นการพิจารณาวิธีการวัดและคุณลักษณะไปพร้อม ๆ กัน และผลที่ได้จะทำให้มีความมั่นใจในความถูกต้องของเครื่องมือที่สร้างขึ้น (บุญชม ศรีสะอาด, 2540, หน้า 173) อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง และครูผู้สอนในการที่จะนำเอาแบบวัดคุณธรรมจริยธรรม ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น ไปใช้ตรวจสอบนักเรียนว่ามีพฤติกรรมทางจริยธรรมแต่ละด้านมากน้อยเพียงใด เพื่อจะได้ส่งเสริม พัฒนา หรือแก้ไขให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรมเป็นไปตามที่ประเทศชาติต้องการต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. สร้างแบบวัดคุณธรรม จริยธรรมพื้นฐาน ในด้าน ความกตัญญูคุณทวดที่ การพึ่งตนเอง การรู้จักประมาณตน และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ โดยใช้รูปแบบคำถามเชิงสถานการณ์ชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก
2. เพื่อวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบวัดคุณธรรม จริยธรรมพื้นฐานที่สร้างขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ กำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา เป็นนักเรียนและผู้ปกครองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา และสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543 โดยนักเรียนที่ได้ประเมินตนเอง เป็นนักเรียนที่ผู้ปกครองสามารถอ่านภาษาไทยได้เท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนที่ได้ประเมินตนเองจะต้องได้รับการประเมินจากผู้ปกครองด้วย

คุณธรรม จริยธรรมพื้นฐานที่ใช้ในการศึกษา มีทั้งหมด 4 ด้าน คือ ด้านความกตัญญู กตเวทิตะ ด้านการพึ่งตนเอง ด้านการรู้จักประมาณตน และด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

ข้อตกลงเบื้องต้น

ข้อตกลงเบื้องต้นในการวิจัยครั้งนี้คือ คณะแผนที่ได้จากนักเรียนประเมินตนเอง เพื่อนสนิทเป็นผู้ประเมินนักเรียน และผู้ปกครองเป็นผู้ประเมินนักเรียน ถือว่าเป็นคณะแผนที่ได้จากวิธีการวัดที่แตกต่างกัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ มีศัพท์บางคำที่ผู้วิจัยใช้ในความหมายดังต่อไปนี้

คุณธรรม หมายถึง ความรู้สึกลึกซึ้งที่จะประพฤติกฎปฏิบัติในสิ่งที่ดี ที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม ในด้านความกตัญญู กตเวทิตะ ด้านการพึ่งตนเอง ด้านการรู้จักประมาณตน และด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

จริยธรรม หมายถึง การกระทำที่ดีงามที่เกิดจากการมีคุณธรรมในเรื่องนั้น ๆ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม ในด้านความกตัญญู กตเวทิตะ ด้านการพึ่งตนเอง ด้านการรู้จักประมาณตน และด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

แบบวัดคุณธรรม จริยธรรมพื้นฐาน หมายถึง แบบวัดพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่จะสะท้อนถึงระดับคุณธรรมของผู้ที่ถูกประเมินว่าอยู่ในระดับใด ในด้านความกตัญญู กตเวทิตะ ด้านการพึ่งตนเอง ด้านการรู้จักประมาณตน และด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

ลักษณะหลากหลาย-วิธีหลาย หมายถึง การวัดคุณลักษณะหลาย ๆ ลักษณะ ได้แก่ คุณลักษณะด้านความกตัญญู กตเวทิตะ ด้านการพึ่งตนเอง ด้านการรู้จักประมาณตน และด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ โดยใช้วิธีการวัดหลาย ๆ วิธี ได้แก่ นักเรียนประเมินตนเอง เพื่อนสนิทเป็นผู้ประเมิน และ ผู้ปกครองเป็นผู้ประเมิน

ความกตัญญู กตเวทิตะ หมายถึง การรู้บุญคุณและการตอบแทนคุณแก่บุคคล หรือสิ่งอื่น ๆ ที่มีบุญคุณต่อตนเอง ได้แก่ ความกตัญญู กตเวทิตะต่อบุคคล ต่อสถาบัน ต่อสัตว์ และต่อสิ่งแวดล้อม

การพึ่งตนเอง หมายถึง การทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองตามความรู้ความสามารถที่มีอยู่อย่างเต็มที่ก่อนที่จะขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น ได้แก่ การพึ่งตนเองในการศึกษาเล่าเรียน การ

พึ่งตนเองทางด้านเศรษฐกิจ การพึ่งตนเองในด้านการคิดตัดสินใจ และการพึ่งตนเองในการดำเนินชีวิตประจำวัน

การรู้จักประมาณตน หมายถึงการกระทำในสิ่งต่าง ๆ ให้พอเหมาะ พอดี พอควรกับตนเอง ได้แก่ การรู้จักประมาณตนในการบริโภคอาหารหรือสื่อต่าง ๆ การรู้จักประมาณตนตามกำลังทรัพย์ การรู้จักประมาณตนในการแสดงพฤติกรรมต่อบุคคลอื่น และการรู้จักประมาณตนในการทำงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ

ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ หมายถึง การให้ความช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน เมื่อเห็นว่าผู้อื่นต้องการความช่วยเหลือ และตนเองไม่ได้รับความเดือดร้อนจากการให้ความช่วยเหลือนั้น ได้แก่ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ในด้านกำลังกาย กำลังใจ กำลังสติปัญญา และกำลังทรัพย์

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยในครั้งนี้ คือ

1. ได้แบบวัดคุณธรรม จริยธรรมพื้นฐาน ในด้าน ความกตัญญูกตเวที ด้านการพึ่งตนเอง ด้านการรู้จักประมาณตน และด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เพื่อใช้วัดและประเมินนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นว่ามีคุณธรรม จริยธรรม ด้านเหล่านี้สูงหรือต่ำเพียงใด เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหรือ ส่งเสริมนักเรียนในเรื่องคุณธรรม จริยธรรมต่อไป
2. เป็นแนวทางให้ผู้ที่สนใจ ได้ศึกษาหรือวิจัยเกี่ยวกับการสร้าง หรือพัฒนาเครื่องมือวัดคุณธรรม จริยธรรมต่อไป